

ІНСТРУКЦІЯ №24 З ОХОРОНИ ПРАЦІ ДЛЯ МОНТУВАЛЬНИКА ШИН

1. Загальні положення

1.1. Дана інструкція розроблена на основі Правил охорони праці на автомобільному транспорті, затверджених наказом Держнаглядохоронпраці України від 13.01.97 № 5, визначає обов'язки монтувальників шин, установлює вимоги безпеки при виконанні шиномонтажних робіт.

1.2. Для виконання шиномонтажних робіт власник зобов'язаний призначити монтувальників шин, які пройшли навчання за спеціальною програмою, затвердженою Міністерством освіти або міністерствами (відомствами) та погодженою з Держнаглядохоронпраці України та які мають посвідчення на право виконання даних робіт.

1.3. Навчання та атестація монтувальників шин проводиться в порядку, визначеному для працівників, що виконують роботи з підвищеною небезпекою.

1.4. Для виконання шиномонтажних робіт допускаються робітники, які досягли 18 років.

1.5. Перед призначенням на роботу монтувальники шин повинні проходити медичні огляди для визначення відповідності їх фізичного стану вимогам, що ставляться до цієї професії (цього виду робіт). Особи, які мають медичні протипоказання, до виконання даного виду робіт не допускаються.

1.6. Допуск до роботи монтувальників шин (шиномонтажних робіт) оформляється наказом по підприємству.

1.7. Перед допуском до роботи монтувальник шин проходить вступний та первинний інструктаж з охорони праці, а також перевірку знань вимог безпеки при виконанні шиномонтажних робіт і стажування з відповідним оформленням у спеціальному журналі. Йому повинна видаватися під розписку інструкція з охорони праці при виконанні цих робіт або вивісити її на його робочому місці.

Повторний інструктаж проводиться не рідше одного разу на три місяці.

1.8. Періодична перевірка знань з охорони праці монтувальників шин проводиться комісією підприємства кожні 12 місяців.

У разі, коли на підприємстві відсутня така комісія, періодичну перевірку знань монтувальників шин проводять в комісіях споріднених підприємств.

1.9. Позачергова перевірка знань проводиться у таких випадках:

- при переході з одного підприємства на інше;
- на вимогу працівника органу державного управління і нагляду за охороною праці;
- при перерві в роботі за спеціальністю більше одного року.

1.10. Перевірка знань проводиться за відповідною програмою з урахуванням інструкції з охорони праці для монтувальника шин конкретного підприємства.

1.11. Допущений до самостійної роботи монтувальник шин повинен знати:

- технологію проведення шиномонтажних робіт;
- будову і розміри різних типів і видів шин і коліс, що використовуються на підприємстві, правила їх експлуатації і зберігання;
- безпечні прийоми демонтажу, монтажу та накачування коліс автомобілів різних

марок;

- будову і правила безпечної експлуатації обладнання, пристроїв, приладів та інструменту, що застосовуються при шиномонтажних роботах;
- небезпечні фактори при виконанні шиномонтажних робіт, способи надання першої допомоги при нещасних випадках;
- норми тиску в шинах різних розмірів і типів.

1.12. Монтувальник шин зобов'язаний:

- знати і виконувати вимоги цієї інструкції і нормативних актів про охорону праці, пожежної безпеки, правила поводження з машинами, механізмами, устаткуванням, користуватися засобами колективного та індивідуального захисту;
- додержуватись зобов'язань щодо охорони праці, передбачених колективним договором (угодою, трудовим договором) та правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства;
- співробітничати з власником у справі організації безпечних і нешкідливих умов праці, особисто вживати посилюючих заходів щодо усунення будь-якої виробничої ситуації, що створює загрозу його життю чи здоров'ю або оточуючих його людей та навколишньому середовищу, повідомляти про небезпеку свого безпосереднього керівника або іншу посадову особу.

1.13. Під час виконання шиномонтажних робіт можуть мати місце такі небезпечні та шкідливі виробничі фактори:

- виліт замкового кільця при накачуванні чи підкачуванні шини або знятті здвоєних коліс з автомобіля;
- розрив покриття при накачуванні шини;
- падіння виваженої частини автомобіля;
- самовільний рух автомобіля;
- наїзди транспортних засобів;
- рухомі і обертові частини обладнання (шків, муфти, рухомі частини пристроїв, столів тощо);
- інструменти або їх частини, що відлітають;
- падіння робітників при відкручуванні чи закручуванні гайок кріплення коліс;
- падіння колеса чи шини;
- ураження електричним струмом при відсутності або несправності захисного заземлення чи занулення, ізоляції струмоприймачів;
- знижена температура повітря в холодний період року.

1.14. Монтувальник шин повинен володіти навиками і прийомами безпечного виконання шиномонтажних робіт.

1.15. Обладнання (установки для очищення ободів коліс, шафи для сушіння покриттів після миття тощо), при роботі на якому виділяються шкідливі речовини, повинно бути обладнане місцевою вентиляцією (відсмоктувачами).

1.16. Вміст шкідливих речовин у повітрі робочої зони повинен перевірятися у визначені терміни і не повинен перевищувати встановлених граничнодопустимих концентрацій: вуглецю оксиду - 20 мг/м³, азоту оксиду - 5 мг/м³, тальк - 4 мг/м³.

1.17. Пристрої, пристосування та інструмент, що застосовуються при виконанні шиномонтажних робіт, повинні відповідати виду робіт, бути справними і підлягають щомісячно контролю та вибракуванню.

1.18. Манометри для вимірювання тиску в шинах повинні проходити держперевірку не рідше 1 разу на 12 місяців, мати штамп про перевірку і бути опломбованими.

1.19. Монтувальники шин повинні бути забезпечені такими засобами індивідуального захисту з терміном носіння: костюм бавовняний - 12 міс, черевики шкіряні - 12 міс, рукавиці комбіновані - 3 міс, окуляри захисні - до зносу та іншими засобами індивідуального захисту згідно колективного договору.

1.20. Температура, вологість і швидкість повітря в приміщенні дільниці повинні відповідати допустимим нормам: в холодний період року - відповідно 15-21°C, 75%, не

більше 0,4 м/с, а в теплий період року відповідно - 16-27°C, 75%, 0,2-0,5 м/с

1.21. У приміщенні (робочій зоні) шиномонтажних робіт повинна бути освітленість не менше 200 лк (при застосуванні люмінесцентних ламп) в системі загального освітлення.

1.22. Роботи з монтажу і демонтажу шин, зняття і установа коліс на транспортні засоби, контролю стану покришок і ободів коліс, тиску в шинах повинні проводитися згідно з технологічною документацією (картою).

1.23. На дільниці повинні бути вивішені такі знаки безпеки:

- заборонні – «**Накачування шин без захисного пристрою заборонено**», «**Ліквідувати (поправляти) положення на диску стопорних (замочних) кілець при наявності тиску в шині забороняється**»;

- приписуючі - «**При накачуванні шин використовувати захисний пристрій**».

1.24. Знаходячись на території підприємства і у виробничих приміщеннях, монтувальник шин повинен ходити по пішохідним доріжкам, бути уважним до руху транспорту, не перебігати дорогу близько від транспорту, що рухається, не їздити в кузовах самоскидів, причепів, на підніжках автомобілів тощо.

Переходити через оглядові канали треба по перехідним місткам, не дозволяється їх перестрибувати.

1.25. Монтувальник шин повинен виконувати тільки ту роботу, яка доручена його безпосереднім керівником (бригадиром, майстром, начальником дільниці) та ознайомлений з вимогами безпеки її виконання, а також вимоги правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства, режиму праці і відпочинку.

Не дозволяється наступати на електричні кабелі, знаходитись під піднятим вантажем, переодягатись біля верстатів, що працюють, підходити до відкритих люків, наближатися до місць проведення вантажно-розвантажувальних робіт тощо.

1.27. Монтувальник шин, навчений та атестований в установленому порядку згідно з нормативними документами, несе особисту відповідальність за порушення вимог, викладених в цій інструкції з охорони праці, згідно з чинним законодавством України.

2. Вимоги безпеки перед початком виконання роботи

2.1. Перед тим як стати до роботи монтувальник шин повинен:

2.1.1. Перевірити справність засобів індивідуального захисту і одягнути їх.

2.1.2. Уважно оглянути робоче місце, привести його в порядок, прибрати всі предмети, що заважають роботі. Перевірити справність інструментів і пристосувань, розташувати їх і матеріали в зручному і безпечному для користування порядку.

2.1.3. Перевірити і переконатись в справності:

- технологічного устаткування (шиномонтажних стендів, борторозширників, компресорів, гайковертів, домкратів, електричних кабелів, штепсельних з'єднань тощо), пристроїв, приладів, стелажів;

- загально-обмінної і місцевої вентиляції;

- освітлення робочого місця (зони).

2.2. При виявленні під час огляду устаткування, приладів, пристроїв, систем (освітлення, вентиляції тощо) несправностей чи недоліків, які перешкоджають безпечній роботі, і неможливості їх усунення своїми силами монтувальник шин, не приступаючи до роботи, доповідає про це майстру (бригадиру) та інші служби в установленому на підприємстві порядку.

2.3. Монтувальник шин не повинен приступати до роботи при відсутності чи несправності вентиляції, устаткування, приладів, інструменту, освітлення на робочому місці.

3. Вимоги безпеки під час виконання роботи

3.1. Проведення шиномонтажних робіт (зняття і установа коліс на транспортні засоби, монтаж і демонтаж шин) на підприємстві повинно здійснюватися на спеціально відведеній дільниці (посту) із застосуванням спеціального устаткування, пристроїв та інструменту, передбачених технологічною документацією.

3.2. Робота на дільниці монтування шин повинна проводитися тільки при працюючій загальнообмінній припливно-витяжній вентиляції.

3.3. При виконанні робіт монтувальник шин повинен працювати тільки в спецодязі, спецодяг слід використовувати за своїм призначенням.

3.4. Приступати до виконання шиномонтажних робіт на автотранспортному засобі на спеціалізованому посту треба тільки після того як він буде старанно вимитий, очищений від бруду, льоду і снігу. Якщо в автомобіля не вимита ходова частина ставити його на пост і виконувати шиномонтажні роботи не допускається.

3.5. В'їзд (виїзд) в приміщення і постановка автомобілів на шиномонтажний пост повинні здійснюватися з дозволу та під керівництвом відповідальної особи (бригадира, майстра, начальника дільниці).

3.6. Перед зняттям колеса необхідно перевірити положення замкового кільця, ослабити затягнення гайки, автомобіль вивісити на спеціальному підйомнику або за допомогою іншого підйимального механізму (спеціальних пристроїв для підймання автобуса безпосередньо за диск колеса, домкрату тощо).

3.7. При проведенні вивішування автомобіля на підйомнику на пульті його управління повинна бути вивішена табличка із написом **«Підйомник не включати - працюють люди!»**

3.8. Плунжер гідравлічного, пневматичного підйомника у робочому (піднятому) положенні повинен бути надійно зафіксований упором (штангою), що гарантує неможливість довільного опускання підйомника.

3.9. Перед виважуванням частини автомобіля домкратом (спеціальним пристроєм для підймання автобуса безпосередньо за диск колеса тощо) необхідно встановити його на горизонтальну неслизьку площадку, зупинити двигун (крім випадків накачування або підкачування шин від компресора автомобіля), включити знижену передачу, загальмувати автомобіль стоянковим гальмом.

Під колеса, що не підіймаються, необхідно підкласти упорні колодки не менше двох, а під вивішену частину автомобіля - спеціальну підставку (козелок).

В автобусів, які обладнані пневморесорами, для зняття (установлення) колеса після вивішування (підймання) кузова і встановлення під нього підставки необхідно підійняти задню або передню вісь і встановити під нею другу підставку.

Використовувати випадкові предмети, як підставки, для виважування транспортних засобів не допускається.

В автобуса перед виважуванням необхідно перевірити стан опорної поверхні.

При виважуванні автомобіля на ґрунтовій поверхні для попередження зсковзування його вивішеної частини необхідно вирівняти місце установки домкрата, покласти під домкрат міцну (товщиною не менше 40 мм) дерев'яну підставку площею не менше 0,1 м або дошку.

3.10. При виважуванні частини транспортного засобу плунжер домкрата (наканавного пересувного підйомника) або надставка до нього, підставки (козелки) повинні бути встановлені у місцях, які вказані у технологічній документації, Керівництві (інструкції) з експлуатації транспортних засобів.

3.11. Перед відкручуванням слід перевірити справність гайкового ключа і як ключ підходить до гайки. Ключі повинні відповідати розмірам гайок і не мати тріщин та забоїн. Робоча головка ключа (у т.ч. електрогайковерта) повинна надійно охоплювати гайку колеса. Обгінна муфта гайковерта повинна автотранспортному засобі а припиняти передачу обертового моменту від двигуна на робочу головку в разі припинення впливу працюючого на важіль вимикача. Гайковерт повинен бути обладнаний гумовими держакми, електропроводка не повинна мати пошкоджень ізоляції. Електрогайковерт необхідно приєднувати до електромережі тільки за допомогою штепсельних з'єднань.

Не допускається проводити відкручування гайки ключем за допомогою воротка ривком або становитися для цього на вороток ногами, що може призвести до падіння і пошкоджень (переломів) ніг, рук тощо.

3.12. При знятті коліс з маточини для демонтажу або переставлення особливу увагу

необхідно приділяти без дисковим колесам і колесам, які складаються із трьох частин, у яких фланці, призначені для з'єднання частин ободу, є одночасно і дисками. Перед відкручуванням гайок кріплення таких коліс необхідно повністю випустити повітря із шини.

3.13. Операції по зняттю, переміщенню та встановленню коліс вантажного автомобіля, автобуса, причепа, напівпричепа повинні бути механізовані (використовуватись спеціальні візки, гайковерта тощо).

3.14. До керування вантажопідіймальною машиною з підлоги і зачіплювання вантажу на гак монтувальники шин допускаються тільки після відповідного навчання за розробленою власником програмою, перевірки навичок з керування машиною та зачіплювання вантажів.

3.15. Демонтаж і монтаж шин повинен проводитися на стенді або на площадці для монтажу коліс.

3.16. Перед демонтажем шини (з диску колеса) повітря із камери повинно бути повністю випущене.

Демонтаж шини, яка щільно прилягає до ободу, повинен виконуватись на спеціальному стенді або за допомогою знімного пристрою.

Монтаж та демонтаж шин в дорозі необхідно проводити монтажним інструментом.

3.17. Перед монтажем шини необхідно перевірити справність і чистоту ободу, диска, бортового і замкового кілець, а також шини.

3.18. Ободи і їх елементи не допускаються до монтажу при виявленні на них деформацій, тріщин, гострих кромки і задирок, іржі у місцях контакту з шиною, розроблення кріпильних отворів більше допустимих розмірів.

3.19. Замкове кільце при монтажі шини на диск колеса повинно надійно входити у виїмку ободу усією внутрішньою поверхнею.

3.20. При виконанні шиномонтажних робіт забороняється:

- при демонтажі шини вибивати диск ковадлом (молотком);
- зняття одного із здвоєних коліс з автомобіля без застосування підйомного механізму (домкрата), шляхом наїзду другого здвоєного колеса на предмет, що виступає;
- при накачуванні шини повітрям поправляти її положення на диску постукуванням;
- монтувати шини на диски коліс, що не відповідають розмірам шин і якщо вони мають задирки та пошкодження, які перешкоджають монтажу;
- під час накачування шини або коли шина знаходиться під тиском поправляти положення бортового та замкового кілець, бити по замковому кільцю молотком, ковадлом або іншими предметами;
- накачувати шину більше норми, встановленої заводом-виготовлювачем;
- перекичувати вручну колеса, диски та шини; для цієї цілі слід користуватися спеціальними візками або талями;
- застосовувати при монтажі шини, замкові та бортові кільця, що не відповідають даній моделі.

3.21. Накачування та підкачування знятих з рухомого складу шин в умовах підприємства повинно виконуватись монтувальником шин тільки на спеціально відведених для цієї мети місцях в запобіжних огороженнях (клітках) або з використанням інших запобіжних пристроїв, що перешкоджають вильоту кілець та травмуванню працюючих при розриві шини. Крім того необхідно слідкувати за показаннями контрольно-вимірювальних приладів (манометрів, дозатора тиску повітря, запобіжних клапанів).

3.22. Довжина шланга для накачування шин повинна бути рівна відстані від повітророзподільної колонки до запобіжної кліти (огорожі).

3.23. Кран повітророзподільної колонки повинен закриватися (відкриватися) спеціальним ключем (ключем-маркою), який повинен бути у монтувальника шин, що не дозволяє приймати участь у накачуванні шин стороннім особам.

3.24. Накачування шин слід вести у два етапи: спочатку до тиску 0,05 МПа (0,5 кг/см²) з перевіркою положення замкового кілець, а потім переконавшись, що кромка кілець

знаходиться під бортом шини, до максимального тиску, який встановлений інструкцією для даної марки автомобіля.

Не дозволяється направляти шланг із стиснутим повітрям на людей.

3.25. У випадку виявлення неправильного положення замкового кільця необхідно випустити повітря із шини, що накачується, поправити положення кільця, а потім повторити вказані в п. 3.24 операції.

При повторному неправильному положенні замкового кільця його необхідно замінити.

3.26. Підкачування шин без демонтажу слід проводити, якщо тиск повітря в них знизився не більше як на 40% від норми і є упевненість, що правильність монтажу не порушена.

3.27. Перед накачуванням шин на розбірних ободах з болтовим з'єднанням необхідно переконавшись, що всі гайки затягнуті однаково, відповідно до інструкції з технічного обслуговування автомобілів; не допускаються до експлуатації ободи, у яких немає хоч би однієї гайки.

3.28. На дільниці повинен бути встановлений і використовуватися дозатор тиску повітря або манометр, які дозволяють регулювати величину тиску для різних шин під час їх накачування.

3.29. Редуктор на стенді для демонтажу та монтажу шин повинен бути закритий кожухом.

3.30. При накачуванні шин у дорожніх умовах необхідно використовувати запобіжну вилку відповідної довжини та міцності, запобіжні пристрої інших конструкцій або покласти колесо замковим кільцем у низ.

3.31. Для огляду внутрішньої поверхні шини необхідно застосовувати спредер.

3.32. При огляді покришок необхідно працювати тільки в рукавицях, так як можливе поранення рук застряглими в шинах предметами.

3.33. Для вилучення із шини металевих предметів, цвяхів слід користуватися кліщами, а не виворотком, шилом чи ножом.

3.34. При роботі з пневматичним стаціонарним підйомником для переміщення покришок великого розміру обов'язкова фіксація піднятої покришки стопорним пристроєм.

3.35. Обладнання, пристрої та інструмент повинні використовуватись за призначенням, їх слід розміщувати у легкодоступних місцях таким чином, щоб виключалась можливість випадкового переміщення або падіння.

3.36. При виконанні робіт для попередження нещасних випадків монтувальник шин повинен тримати своє робоче місце в чистоті і порядку, не допускається захаращувати приміщення колесами, шинами, ободами тощо. Вони повинні знаходитися на стелажах або в спеціально відведених для цього місцях.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. По закінченні роботи монтувальник шин зобов'язаний додержуватись таких вимог:

4.1.1. Привести в порядок робоче місце. Інструмент і пристосування протерти і скласти на відведене для них місце.

4.1.2. Доповісти майстру (бригадиру) про всі несправності і неполадки, виявлені під час роботи, і про вжиті заходи щодо їх усунення.

4.1.3. Зняти і покласти (здати) на зберігання у встановленому місці захисний одяг.

4.1.4. Відключити споживачі електроенергії у всіх приміщеннях дільниці.

4.1.5. Після закінчення робіт необхідно ретельно вимити з милом обличчя і руки та прийняти душ.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. Про нещасний випадок з ним монтувальник шин повинен (при можливості сам або через інших працівників) доповісти безпосередньому керівникові або іншим посадовим

особам і звернутися за допомогою в медпункт або до лікаря.

5.2. При несправності устаткування для уникнення аварійної ситуації необхідно негайно відключити:

- компресор, якщо не спрацьовує запобіжний клапан при перевищенні допустимого тиску стиснутого повітря;
- шиномонтажний стенд, якщо вийшла з ладу гідростанція;
- борторозширник, якщо не спрацьовує запобіжний клапан при перевищенні допустимого тиску стиснутого повітря.

Для усунення несправності слід звернутися в установленому порядку до відповідної служби підприємства.

5.3. При виникненні пожежі необхідно негайно повідомити про це безпосередньому керівникові (бригадиру, майстру, тощо), обеструмити устаткування (при необхідності) і приступити до ліквідації (локалізації) пожежі.

5.4. У випадку подальшого розповсюдження вогню, що загрожує життю, необхідно залишити приміщення самому і допомогти залишити його іншим працівникам згідно з планом евакуації дільниці або зони.

5.5. У разі несправності електрообладнання, виходу з ладу місцевої або загальної припливно-витяжної вентиляції необхідно негайно припинити роботу, відчити обладнання від джерел живлення і доповісти про несправності безпосередньому керівникові або звернутися в установленому порядку до відповідної служби.

Розробив:

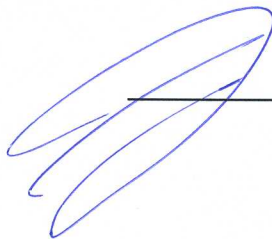
Провідний інженер з охорони праці

Фоміних Н.А.

Погодив:

Начальник ВБДР, ОП та НС

Герус Ю.М.